

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM
POGOVORA PREDSEDNIKA VLADE RS JANEZA JANŠE
ZA ODDAJO »SLOVENIJA PREDSEDUJE« NA TV SLOVENIJA
(Ljubljana, 1. julij 2008)

MANICA J. AMBROŽIČ: Hvala in lep pozdrav v Bruselj in dober večer voščiva do včeraj predsedniku Evropskega sveta, predsedniku slovenske vlade Janezu Janši. Dober večer.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Dober večer.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ste si kaj oddahnili od včeraj?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Sem.

MANICA J. AMBROŽIČ: Kaj pomeni to, da ste šli na kakšno ... ?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: To pomeni, da je počutje konec junija bistveno boljše kot je bilo v začetku januarja. Še posebej glede na napovedi, kakršne so bile, recimo jeseni lanskega leta, ko smo se celo v Sloveniji srečali z neko peticijo, v kateri je pisalo, da bo predsedovanje Slovenije grožnja za človekove pravice v Evropi. Po šestih mesecih mislim, da so rezultati šli v povsem drugo smer.

MANICA J. AMBROŽIČ: No, tudi o tem bomo govorili morda nekoliko kasneje. Za začetek pa me zanima, v teh šestih mesecih, katere so bile tiste teme, pri katerih ste potrebovali največ potrpljenja in sposobnosti lobiranja. Pa vam bom predlagala nekako tri, nam se zdijo tri možnosti: propad Lizbonske pogodbe na Irskem, druga varianta je, mogoče, lobiranje glede srbskega podpisa sporazuma o stabilizaciji in pridruževanju in seveda okoljsko-energetski paket, ki so ga številni naši sogovorniki v današnji oddaji omenili kot največji dosežek slovenskega predsedovanja, morda tudi najbolj zahtevno področje slovenskega predsedovanja.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Vsebinsko je okoljsko-energetski paket zagotovo bil najtrši oreh. Kljub temu, da smo vedeli, da ga ni možno streti do konca našega predsedovanja, se je bilo treba dogovoriti o časovnici in o principih. To je terjalo velike napore. Še posebej, ker se vsi zavedamo, da Evropa tega problema ne more rešiti sama. Klimatske spremembe so najbolj oprijemljiva in največja grožnja človeštvu v tem trenutku in za spopad s to grožnjo je potrebno globalno sodelovanje. To je bila tema, ki je prevladovala v naših pogovorih in pogajanjih z Združenimi državami, z Latinsko Ameriko in Karibi, z Japonsko in tudi z Rusko federacijo. Skratka, ni šlo samo za koordinacijo znotraj Evrope, ampak tudi za poskus doseganja napredka z našimi globalnimi partnerji. To je zahtevalo temeljito poznavanje dosjejev in tudi stališč partnerjev.

Če sprašujete o nekem najbolj dramatičnem izzivu v teh šestih mesecih, pa je bila to situacija po negativnem izidu referendumu na Irskem. Tukaj pa je šlo za klasično krizno upravljanje. Do takih situacij pride v desetletju morda dvakrat, trikrat v Evropski uniji. Želimo si čim manjkrat, ampak v zadnjih petih desetletjih je prišlo dvakrat do trikrat na desetletje. Zadnjič leta 2005 po negativnih referendumih

na Nizozemskem in v Franciji in po neuspešnem pogajanju o finančni perspektivi. Junjski Evropski svet leta 2005 pod luksemburškim predsedstvom - je bila takšna situacija in mi smo jo zdaj po treh letih na nek način ponavljali. To je zahtevalo tudi veliko improvizacije. Na to situacijo ni možno biti pripravljen. Jaz sem ugotavljal zadnje dni pred irskim referendumom, da sem verjetno edini v Evropski uniji, ki na nek način razmišlja tudi o možnosti, da je lahko rezultat negativen. S komerkoli sem govoril, so vsi rekli, o tej možnosti ne razmišljamo, ni drugega scenarija- to je to, kar se zdaj dogaja - scenarij B že, prvi je bil ustavna pogodba.

Skratka, tukaj smo se morali res znajti sami. Jaz sem govoril s predsednikom irske vlade popoldan, v času, ko je referendum še potekal, tisti četrtek, 12. junija, in sem dobil zelo slab občutek. Če tisti, ki vodi kampanjo za, ni prepričan v zmago, potem je to znak za alarm. Posvetoval sem se s sodelavci, tudi z nekaterimi kolegi iz Evropskega sveta, s predsednikom Evropske komisije, in sem potem poslal prošnjo vsem svojim kolegom, predsednikom vlad in držav članic Evropske unije, kako naj reagiramo, kakšna naj bo skupna reakcija v primeru, če bo rezultat pozitiven in v primeru, če bo rezultat negativen.

To je nekatere zelo presenetilo. Šlo je seveda za interno okrožnico, vendar so naslednji dan Slovenji vsi čestitali, da smo to naredili, ker smo svetovali neko varianto reakcije, ki so jo potem tudi dejansko vsi, razen češkega predsednika republike, spoštovali in ubrali. To je zahtevalo 24-urno koordinacijo, na desetine telefonskih klicev, prepričevanj, prošenj. Še posebej, ker smo želeli, da najprej Irska komentira rezultat.

To je v družini 27-ih držav, kjer tudi nekateri mislijo, da lahko komentirajo še prej, preden bo rezultat na mizi, zahtevalo izjemen napor. Glede na to, da smo na nek način še pravočasno predvideli tudi takšen rezultat, smo v bistvu rešili Evropski svet. Evropski svet je bil rešen zaradi tega, ker smo prišli do enotnega zaključka, kako ravnati naprej in zaradi tega, ker smo kljub tej krizni situaciji v veliki meri, oziroma v celoti, izčrpali tudi ostali dnevni red.

BOŠTJAN ANŽIN: Pa vidite ta irski »ne« tudi kot nekakšen poraz slovenskega predsedovanja? V bistvu vas sprašujem, kaj bi sploh lahko še Slovenija naredila več. Kanclerka Merklova se je odpravila na Irsko, zdaj se je tukaj pridružila še Poljska danes. Poljski predsednik se sprašuje, če ima smisel podpisati ratifikacijo. Je bil to tudi poraz Slovenije oziroma kako so videli to v Bruslju?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Kanclerka Merklova in tudi nihče od ostalih evropskih državnikov ni šel na Irsko v času kampanje. Še tisti obiski, ki so bili bistveno prej in so jih nekateri povezovali s samo kampanjo, so potem ti zagovorniki »ne«, oziroma glasovanja proti, izkoristili v svoj prid. Ob začetku kampanje sem govoril s predsednikom irske vlade, ki je bil še svež takrat, ker je prišlo do menjave in on je dejal, da največ, kar lahko naredi Slovenija kot predsedujoča je to, da pomaga, da ne bo obiskov od drugod v času kampanje. Tudi zaradi tega, ker je bila pred irskimi institucijami uradna zahteva tistih, ki so vodili kampanjo proti, da se rezultat razveljavi, v kolikor bodo v kampanji sodelovali ne-irski državljani. Ker je šlo formalno za spremembo irske ustave in so rekli, da bodo na sodišču izpodbijali pozitiven rezultat, če se bodo evropske institucije ali druge države članice vmešavale v kampanjo.

Mi smo potem vložili velike napore v to, da smo to irsko mnenje na nek način realizirali. Žal je bilo kljub temu nekaj izjav po nekaterih drugih državah, ki niso koristile tej kampanji. Vprašanje pa je, če je bila to prava taktika. Moj predlog je bil drugačen. Jaz sem predlagal, da sprejmemo ta izziv, da se celotna Evropa vključi v to razpravo in da na vprašanja, ki so naslovljena na evropske institucije in na druge države članice, odgovarjamo aktivno. Vendar nismo bili mi tisti, ki smo o tem odločali. Vsaka država je suverena pri izbiri načina ratifikacije in smo spoštovali irsko voljo.

BOŠTJAN ANŽIN: Govori se o krizi - zdaj spet o novi. Kako globoka je po vašem mnenju ta kriza? Na primer, med zelo kritičnimi je nekdanji nemški zunanji minister, Joschka Fischer. Pravi, da ne glede na obupne reševalne akcije ne bo mogoče prikriti dejstva, da se Evropa, oziroma Evropska unija kot resna zunanjepolitična igralka pravzaprav poslavlja s svetovnega prizorišča za deset let in napoveduje, da bo spet v ospredju naveza Francija-Nemčija.

PRESEDENIK VLADE JANEZ JANŠA: Te razprave so koristne. Joschko Fischerja sem srečal v nedeljo na tekmi na Dunaju, sva na kratko govorila, in sem ga opogumljal v tej smeri, da nadaljuje s to razpravo, ker je tukaj potrebno neko ravnotežje. Potrebno je razpravljati tudi o alternativah, o stvareh, ki lahko pridejo v poštev, v kolikor ne bo prišlo do dogovora. To sicer nekateri razlagajo kot nek pritisk, vendar tudi, če to je pritisk, je potreben.

Ta razprava se je vodila tudi po negativnih referendumih o ustavni pogodbi in je bila koristna. Pomagala je, da smo potem prišli do reformne pogodbe. Tako da, mislim, da je to dobrodošlo. Mislim pa, da se stvar ne bo odvijala v tej smeri. Našli bomo rešitev za ratifikacijo oziroma za uveljavitev Lizbonske reformne pogodbe. Tudi ti signali, ki prihajajo iz Poljske, so seveda omejenega dosega, ker poljski parlament je ratificiral pogodbo. Predsednik sicer lahko zadržuje podpis, vendar se bo na koncu moral soočiti s vprašanjem, ali s tem, ko zadržuje podpis, ne zadržuje tudi širitve. Poljska je strateško zainteresirana za širitev na Ukrajino, na Gruzijo in še na nekatere druge države iz vzhodne soseščine, celo predlagala je ta koncept in tukaj prihaja s svojimi stališči v protislovje. Tega protislovja predsednik seveda ne bo vlekel v nedogled, tako da Poljska zame ni problem.

MANICA J. AMBROŽIČ: Prav širitev skrbi – seveda bodoča širitev - predvsem države na Zahodnem Balkanu. To je bila ena od prioritet slovenskega predsedovanja, izjemno pomembna prioriteta. Dosežki so bili doseženi. Torej, Zahodni Balkan - Srbija je dobila sporazum o stabilizaciji in pridruženju in to je bil na nek način, to je bilo presenečenje, tega ni bilo mogoče pričakovati, recimo ob začetku predsedovanja. Tak sporazum je bil podpisan z Bosno in Hercegovino. Zanimata me Makedonija in Hrvaška. Začniva pri Hrvaški. Ali bi lahko Slovenija pomagala Hrvaški v času predsedovanja, da bi recimo odprla več poglavij, da bi Hrvati imeli nekoliko boljši občutek kot ga imajo sedaj. V hrvaških medijih vidimo poročila, analize, da je Slovenija bolj ovirala pot Hrvaške v Evropsko unijo v času predsedovanja.

PRESEDENIK VLADE JANEZ JANŠA: Ne, to ne drži. Slovenija ni ovirala Hrvaške, odprta so bila tista poglavja, kjer so bili izpolnjeni pogoji. To ni stvar Slovenije, pogajanja vodi Evropska komisija, na naši strani. Vendar pa je Hrvaška izgubila nekaj dragocenega časa v začetku slovenskega predsedovanja, ko je reševala problem, ki si ga je sama naredila - to je ta enostranska razglasitev ekološko-ribolovne cone. Kolikor bi tiste mesece posvetila izpolnjevanju pogojev za odpiranje poglavij, bi jih lahko odprla več, Slovenija bi ji pri tem pomagala, tako pa smo odstranjevali neko oviro, ki je bila popolnoma nepotrebna in ki je ni postavila Slovenija.

Tudi, ko gre za Makedonijo, bi lahko morda naredili kakšen korak več, čeprav je zelo težko to z veliko gotovostjo napovedati, v kolikor ne bi Makedonija v tem času razpisala predčasnih volitev. In v tistem mesecu, oziroma v dveh mesecih od vrha Nata v Bukarešti do Evropskega sveta, se ni dalo veliko narediti, ker enostavno pogajanja o imenu, kar je ključen problem, niso šla naprej. Ker čas volilne kampanje ni ustrezen za kompromise in glede na to, da je tudi politična situacija v Grčiji nestabilna - vlada ima en glas večine v nekaj sto-članskem parlamentu - več enostavno ni bilo možno doseči. Smo pa z velikim trudom s pogajanjem, ki so trajala pravzaprav tudi do konca sej Evropskega sveta, uspeli v zaključke Evropskega sveta spraviti besedilo, da bo Makedonija dobila datum za začetek pogajanj do konca tega leta, v kolikor bodo seveda izpolnjeni pogoji.

MANICA J. AMBROŽIČ: Saj to je to - Makedonija se je znašla v zelo neprijetni situaciji na nek način in tudi opazovalci tukaj Evropo vidijo bolj kot opazovalko dogajanja. Zdi se, da je tukaj, da so pogajanja

glede imena v rokah Američanov. Zakaj Evropa tukaj stoji bolj ob strani? Zakaj se aktivneje ne vključi v ta pogajanja? Ker to je pomemben dostavek, Makedonci so dobili torej, da bo datum še letos, če bo sklenjen dogovor o imenu.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: So tudi še nekateri drugi pogoji. Gre predvsem za nadaljevanje reform. Vendar pogajanja o kompromisu glede imena med Grčijo in Makedonijo ne vodijo, oziroma ne posredujejo Združene države, niti Evropa seveda, ampak Združeni narodi oziroma Organizacija Združenih narodov. Posebni odposlanec generalnega sekretarja Nimetz se trudi že nekaj časa, to je bilo zmenjeno daleč prej, preden je Slovenija prevzela predsedovanje. Ker to ni samo problem članstva v Evropski uniji, je tudi to problem članstva v Natu, problem uporabe imena Makedonija v drugih mednarodnih organizacijah, kjer stalno prihaja do zapletov. To vprašanje bo pač potrebno rešiti. Mi smo v okviru svojih pristojnosti naredili tukaj zelo veliko, vendar pa iz Ljubljane ni možno neposredno vplivati na odločitve parlamentov v Skopju ali v Atenah in tam bo potrebno sprejeti kompromis.

BOŠTJAN ANŽIN: Če se vrnemo k okoljskemu paketu boja proti podnebnim spremembam. Določeni so časovni okvirji in načela. Zdaj me pa zanima, kako daleč ste s pogajanjem? Je mogoče pričakovati ta politični dogovor še letos? Vas morda skrbi, da če vzamem zelo konkretno kanclerko Angela Merkel, velja za zeleno kanclerko, ampak ko gre za nacionalne interese, jeklarstvo in podobno, pa zelo trdno stoji. Tudi pri svoji avtomobilski industriji, poskuša nekako na drugačen način, paket 20- 20 do leta 2020 uveljaviti torej z nekakim povprečjem, ne da bi vsak avto moral omejiti izpuhe.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Bistvo iskanja rešitev je seveda prizadevanje za takšne ukrepe, ki bodo omogočili, da zadostimo tem okoljevarstvenim zahtevam, predvsem znižanju emisij toplogrednih plinov oziroma radikalnemu zmanjšanju teh emisij. Ob tem, da ne bomo povzročili zastojev v evropskem razvoju in socialnih katastrof. Še posebej, če to ne bo imelo nobenih pozitivnih rezultatov, gre za tako imenovano vprašanje selitve ogljika, oziroma carbon leakage kot se to pravi v bruseljski latovščini. Nič ne dobimo s tem, če mi uvedemo zelo stroge okoljevarstvene standarde, recimo za jeklarsko industrijo, ta se pa preseli potem v manj razvite države, kjer proizvaja isto količino produktov z bistveno večjimi emisijami, ker so tam nižji okoljski standardi, ker gre za globalni problem. Vseeno je, kje spuščate te pline, na koncu se to koncentrira v atmosferi in to povzroča segrevanje.

Torej, zelo pomembno je najti takšne načine, da bodo produktivni, da bodo dali rezultate in da ne bomo zašli v socialne krize. To velikokrat ni enostavno. Zato se iščejo kompromisi. Zelo velik korak naprej v najdenju takšnega kompromisa je bil dosežen z dogovorom o lastniškem ločevanju energetskih, proizvodnih in distribucijskih podjetji v Evropi. Zaradi tega bo tudi cena energije v Evropi v prihodnjih letih nižja za potrošnika kot pa bi bila sicer. Kompromis je na mizi tudi glede izpustov CO2 iz avtomobilov. To je še posebej pomembno, ker bo tudi Kitajska prevzemala podobne standarde kot so evropski.

Tukaj je šlo za dolgoletno razpravo med državami, ki proizvajajo majhne avtomobile z manjšimi emisijami in državami, ki proizvajajo avtomobile z močnejšimi motorji in večjimi emisijami. Za najden kompromis - v smislu neke skupne proizvodnje avtomobilskih tovarn, kjer bodo tovarne, ki proizvajajo tudi močnejše avtomobile, morale to uravnovežiti z avtomobili z nižjimi emisijami - bo obstajala ta omejitev. V kolikor bodo tu nekatere druge države - med Nemčijo in Francijo je kompromis praktično dosežen - pristale na to, potem bo prišlo do uzakonjenja tovrstnih direktiv. Tudi tukaj je bil dosežen premik, čeprav ni doživel še neke formalne verifikacije. Skratka, tisti, ki zastopajo države, predsedniki držav in vlad, s takšnimi izrazitimi problemi od reševanja katerih je odvisno deset ali pa sto tisoče delovnih mest, niso v enostavni situaciji.

BOŠTJAN ANŽIN: Potem verjetno ni pričakovati, da bi že letos vedeli, koliko bo katera država prispevala k temu konkretno, v Evropski uniji?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zdaj to v okviru vemo, ker je 23. januarja letos, na začetku našega predsedovanja, Komisija prišla ven s predlogom, ki je bil do visoke mere, ne popolnoma, ampak do visoke mere usklajen in ki je sploh omogočal, da smo uskladili tudi principe. Ker nihče se ni želel pogovarjati o principih, dokler ni vedel točno, kaj bo to pomenilo za njegovo državo v smislu večjih stroškov za okolje, oziroma za energijo. Te številke niso dokončne, so pa blizu tega kar bo na koncu tudi breme, ali pa prispevek, posamične države, in to je možno uskladiti do konca tega leta. To je vsebinsko gledano najzahtevnejši del francoskih priorit.

To bo ključna stvar. Če bo Francija nadaljevala s tem tempom, ki je bil vzpostavljen v prvi polovici leta, lahko do konca dosežemo politični dogovor tudi o bremenih, do konca mandata Parlamenta in Evropske komisije tudi uzakonimo, kar je zelo pomembno, glede na to, da moramo potem izpogajati še globalni dogovor, vsaj okvirno, do konference v Københavnu decembra naslednje leto, ko bo šlo pa zares.

MANICA J. AMBROŽIČ: Predsedovanje doma, s katerimi ministri ste bili zadovoljni in s katerimi niste bili zadovoljni med predsedovanjem?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Preden damo neko zelo konkretno oceno ali pa tudi splošno oceno, je treba vedeti, ne to, da je Slovenija predsedovala prvič in da je nova država članica, kar je splošno znano, ampak to, da smo imeli omejena sredstva. Francija je zdaj najavila, da bo za predsedovanje porabila 190 milijonov evrov. Mi smo predstavili oziroma smo sprejeli okvirni predračun v višini nekje manj kot 63 milijonov evrov, se pravi trikrat manj. Mislim, da bomo prva država Evropske unije, po dolgih letih, ki bo ostala v teh okvirjih. Tako kot kažejo zdaj številke tega ne bomo preseгли.

Ravnali smo zelo racionalno s sredstvi, vendar pa je seveda to vplivalo tudi na druge omejitve in ključne so kadrovske. Francija bo recimo predsedovala z aparatom, ki bo štiri do petkrat večji v konkretnem smislu števila tistih, ki bodo delali na evropskih zadevah, kot je bil naš. Ob tem, da že ima izkušnje. Treba je upoštevati, da je polovica evropske administracije v institucijah pač delež Francije, oziroma so tam Francozi in je to bistveno lažje. Mi nič od tega nismo imeli, se pravi, štirikrat manj ljudi, štirikrat manj sredstev.

MANICA J. AMBROŽIČ: 2.200 ljudi je predsedovalo v Sloveniji. Toliko mislim, da je bilo na tem projektu.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Toliko ljudi je delalo neposredno.

MANICA J. AMBROŽIČ: Približno polovica je bila na vsebini.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: V celoti je ta številka večja, ker je praktično celotna državna uprava delala ...

MANICA J. AMBROŽIČ: ... kaj pa ministri?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: ... občasno na tem. Ministri so uspešno speljali 35 formalnih in neformalnih svetov. V nekaterih se v Sloveniji sploh ni poročalo, čeprav se je sprejemalo zelo pomembne stvari za prihodnost Evrope in tudi Slovenije in ni bilo šibke točke. Ni bilo dosjeja, kjer ne bi dosegli napredka, ki je bil pač možen in preboji so tudi na področjih, kjer se je stalo dolga leta.

Poleg že omenjenih naj omenim še direktivo o delovnem času, ki zdaj tudi za tiste države Evropske unije, kjer je bila prej omenitev tedenskega dela tam pri 78-ih urah, ščiti pravice zaposlenih in omejuje delo na 48 ur. Potem naj omenim vrsto zadev s področja notranjih zadev in pravosodja, kjer smo dosegli preboje, obvladali smo krizo, ki je pretila, ko gre za separata pogajanja držav članic za

vizumski režim z Združenimi državami. Tukaj smo bili na tem, da praktično evropsko soglasje razpada, ker so eni hoteli mimo dogovorjenih smernic Evropske komisije.

Zahvaljujoč našemu ministru za notranje zadeve smo vstopili v Schengen, ne samo mi, ampak tudi ostale nove članice, s 1. januarjem, drugače bi bila zamuda. On je skoordinal razširitev informacijskega sistema, ki je omogočil, da se je to dejansko zgodilo, drugače bi meje še vedno obstajale, bi se vsaj za eno leto zamaknilo. Skratka, vrsta prebojev je bila narejenih, ki na nek način v naši javnosti niso odmevali, tudi zaradi tega, ker morda se kakšen od teh ne nanaša povsem direktno na nas, se pa nanaša na Evropsko unijo. Mi smo predsedovali Evropski uniji in bi bilo treba gledati na skupni interes.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ampak, verjamem, da je v vseh državah tako, da ne poročajo o ministrskih svetih, kadar se sestajajo, so to teme, ki so ...

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: ... v vseh državah poročajo.

MANICA J. AMBROŽIČ: Ampak ne verjamem, da smo v Sloveniji kaj manj poročali kot recimo povprečno v ostalih državah. Ampak dovolite, da vas še vprašam, pogovarjala sva se, 2.200 ljudi je predsedovalo, to je pravzaprav pomemben kapital, ki ga zdaj ima Slovenija. Torej, kaj bo s tem kapitalom v prihodnje? Poznamo delovanje Evropske unije. Kakšni so naši novi zunanjepolitični izzivi? Kako se lahko ta kapital v dobro Slovenije izkoristi v naslednjih letih?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: V dvojni smeri. Ena je, če se zelo konkretno izrazim, zagovarjanje in uresničevanje naših nacionalnih interesov. Slovenija ima tudi zdaj, ko je v Evropski uniji in v Natu in vpeta v mednarodna dogajanja, nekatere izrazite lastne nacionalne interese, tako kot vse druge države. S temi izkušnjami in znanjem in z ljudmi, ki so zdaj usposobljeni, jih lahko pošljemo tudi v evropske institucije v bistveno večji količini kot prej, bo to bistveno lažje dosegati.

Po drugi strani pa bomo morali v prihodnjih letih tudi na podlagi teh izkušenj, znanja, pa tudi samozavesti, ki smo si jo pridobili, bolj aktivno sodelovati pri reševanju globalnih problemov, ki so na nek način naši skupni. Poleg že omenjenih klimatskih sprememb, gre tukaj tudi za boj proti revščini v svetu in za vprašanje svetovnega miru in varnosti. Slovenija s temi izkušnjami in znanjem, s kontakti, poznavanjem dosjejev, lahko precej bolj samozavestno in odločno stopi tudi v te tri mednarodne arene v okviru različnih multilateralnih institucij, kjer smo člani in prispeva večji delež kot pa doslej. Se pravi, v obeh smereh lahko izkoristimo ta kapital iz predsedovanja v pozitivnem smislu.

BOŠTJAN ANŽIN: Kako pa ste zadovoljni s podobo Slovenije, ki se je širila v Evropski uniji, poročanje? Kolikokrat ste morali pravzaprav odgovarjati na neprijetna vprašanja? Omenili ste že medije, pa potem recimo depeša znana, manjši škandal je bil. Koliko ste morali o tem razlagati in kaj ste razlagali?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, vse mine, ki so bile nastavljene v času predsedovanja, so bile nastavljene doma, nobena v Evropi. Tam smo naleteli na veliko razumevanje, tudi, ko gre za medije. Eden najbolj kritičnih urednikov Financial Timesa, ki je ključni evropski medij, je ob koncu slovenskega predsedovanja zapisal, da smo to delo opravili dobro in z neko hladno profesionalnostjo, tudi, ko je šlo za hude izzive. To je zame neko merilo - ker je to zapisal nekdo, ki je bil kritičen do vseh predsedstev in lahko primerja. Tako da me kakšne druge ocene doma v tem smislu niti ne motijo, pač v stilu, le čevlje sodi naj kopitar.

Ampak treba je vedeti, da je to medijsko okolje v Evropi zahtevno. Tukaj ni možno priti skozi z blefom, z velikimi besedami - to odmeva. Tudi evropski mediji iščejo kakšne razpoke. Takoj objavijo izjavo, če kritiziraš kakšnega kolega iz kakšne druge države. Stalno so bila ta vprašanja. Ogromno energije je bilo treba porabiti za to, da smo se izognili tem pastem. Tukaj moram pohvaliti tudi svojo ministrsko ekipo,

kjer so bili pred enako preizkušnjo in so se temu uspešno izogibali. Ker, če se zapleteš v konflikt s kakšno drugo državo, potem se zmanjša ta kredibilnost nekoga, ki mora povezovati, ki mora usklajevati stvari, ne spleča se, treba se je ugrizniti v jezik.

In ta izjava, ki jo je dal predsednik Evropske komisije, da nam čestita za potrpežljivost, je bila izjava nekoga, ki ve, o čem govori. Velikokrat je bilo potrebno umiriti žogo, tudi živce, in reagirati v smislu vedenja, kaj dolgoročno neka reakcija prinese. Od tod je prišla ta pohvala, da smo situacijo umirjali, da smo obvladali tudi krizne zadeve, kot je bila ta ob razglasitvi neodvisnosti Kosova, ali ob negativnem referendumu na Irskem.

BOŠTJAN ANŽIN: Trojka si je zadala cilj približati Evropo državljanom. Je danes Evropa kaj bližje državljanom?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Tukaj je treba vedeti, o čem govorimo. Iluzija o tem, da bodo ljudje zdaj, če bodo evropske institucije bolje nastopile, pa začeli brati Lizbonsko pogodbo, ali druge evropske direktive, je prazna. Saj, če danes vprašate ljudi v Slovenji, kakšne so pristojnosti Državnega sveta, recimo, ki je ustavna institucija, 25 odstotkov sploh ne bo vedelo, o čem govorimo. Važno je, da se ve bistvo. Tukaj je bila narejena napaka, tudi ko gre za Lizbonsko pogodbo. Ta prinaša nekaj deset zelo konkretnih stvari in to se da naštet, to se da razložiti, to se da v neki pozitivni kampanji ljudem približati, če tako hočete, in soočiti s tistimi, ki govorijo drugače. Tega je bilo premalo. Ta evropski jezik je presplošen, govori se o nekih stvareh, ki ljudi pravzaprav ne zanimajo.

Misliti o tem, da boš ti lahko vzpostavil nek čustven odnos prebivalcev Evrope do Evropske komisije ali pa do Evropskega parlamenta, do institucij, je iluzija. Tako kot ni čustvenega odnosa do vlade ali pa do neke agencije v nacionalni državi. So pa stvari, ki Evropo vežejo skupaj. To so vrednote. To se da manifestirati na drug način, evropsko identiteto se da graditi ne da bi jo konfrontirali z identitetami držav članic in tukaj je ogromno prazno polje, s katerim se nihče ne ukvarja. Tukaj je dejansko izziv.

Vendar to ni izziv približanja evropskih institucij ljudem, ker je to neumnost. Gre za vprašanje identitete, gre za vprašanje vrednot, gre za vprašanje tistega, kar je omogočilo, da je Evropa našla, po teh katastrofah - po prvi in drugi svetovni vojni - nek skupen jezik, neko sredotežno točko, ki je pritegnila tudi ostali del kontinenta in ki dela Evropo privlačno tudi za tiste, ki še niso člani. Saj nihče ne želi ven iz Evropske unije, vsi želijo notri. Treba je vedeti, kaj je tisto, kar vleče in to je treba afirmirati, ne pa institucij.

MANICA J. AMBROŽIČ: Gospod premier, ob koncu oddaje smo in tudi ob koncu predsedovanja. Veliko pohval je bila Slovenija deležna v zadnjih dneh, tednih. Pa me zanima, če lahko na koncu samo pod črto potegnete, kaj pa je tisto, kar bi danes storili drugače v zadnjih šestih mesecih?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Mogoče bi se ukvarjal z manj stvarmi, ker ti dosjeji, ki padejo na mizo države, ki predseduje, so zelo obsežni. Jaz sem prebral na dan po nekaj sto strani, da sem bil pripravljen, recimo na srečanja z drugimi celinami, ali z regijami, ali na Evropski svet, ali na pogovore, ki sem jih moral opraviti. Tega je bilo ogromno. Morda se je kakšna prioriteta malo izgubila, ampak to je vedno tako, ko delaš prvič. Če bi delali drugič, bi se bolj koncentriral samo na nekaj ključnih vprašanj, ampak lahko je biti pameten po šestih mesecih.

Drugače pa, eden odzivov, ki se ne omenja, na slovensko predsedovanje, je, kako lepo deželo imate, kako lepo državo imate. Slovenijo je v teh šestih mesecih odkrilo na deset tisoče oblikovalcev evropskega in svetovnega javnega mnenja, od novinarjev, medijev, politikov, tistih, ki govorijo tudi naprej, in to je zelo velik kapital. Nisem srečal nikogar, tudi zapisa ni bilo takšnega, v tem smislu, da bi bil kdo razočaran nad tem, kar je videl v Sloveniji. Vsi so bili več ali manj pozitivno presenečeni. Videli

so več, oziroma doživeli so nekaj več kot pa so pričakovali in ta pozitiven glas bo Slovenji koristil še leta.

MANICA J. AMBROŽIČ: Hvala lepa.

BOŠTJAN ANŽIN: Hvala.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala.